

Obsah

1. ÚVOD	7
<i>Část první</i>	
2. DOSAVADNÍ ZKUŠENOSTI Z VÝVOJE ŘÍZENÍ EKONOMIK A PODNIKŮ V EVROPSKÝCH SOCIALISTICKÝCH ZEMÍCH	13
2.1. Obecně o dosavadním vývoji směřujícím k hospodářské reformě	14
2.1.1. Organizace centrálního a nadpodnikového řízení	14
2.1.2. Direktivnost plánu a pravomoc podniků	15
2.1.3. Podnikové hmotné zájmy a metody financování	17
2.1.4. Hmotná zainteresovanost vedoucích pracovníků podniků	18
2.1.5. Řízení rozvoje vědy a techniky	20
2.2. Hlavní problémy ekonomických reforem řízení	21
2.2.1. Zdokonalení metod tvorby plánu	21
2.2.2. Vztah centrálního a podnikového řízení	22
2.2.3. Využívání socialistických zbožně peněžních vztahů a nepřímé nástroje ekonomického řízení	22
2.2.4. Posilování osobních hmotných i morálních stimulů	23
2.2.5. Státní, stranická a lidová kontrola řízení	24

2.3. Specifické rysy dosavadního vývoje řízení v jednotlivých socialistických státech	25
2.3.1. Sovětský svaz	25
2.3.2. Bulharská lidová republika	29
2.3.3. Maďarská lidová republika	31
2.3.4. Německá demokratická republika	33
2.3.5. Polská lidová republika	35
2.3.6. Rumunská socialistická republika	38
2.3.7. Socialistická federativní republika Jugoslávie	39
3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA HOSPODÁŘSKÝCH REFORM V SOCIALISTICKÝCH ZEMÍCH	42
3.1. Leninský přístup k řízení socialistické ekonomiky	42
3.2. Názory V. I. Lenina na metody řízení ekonomiky a podniků	44
3.3. Teoretické názory a ekonomické diskuse jako základ zdokonalování řízení ekonomik jednotlivých socialistických zemí	50
3.3.1. Sovětský svaz	51
3.3.2. Bulharská lidová republika	68
3.3.3. Maďarská lidová republika	72
3.3.4. Německá demokratická republika	78
3.3.5. Polská lidová republika	83
3.3.6. Rumunská socialistická republika	96
3.3.7. Socialistická federativní republika Jugoslávie	101
4. HOSPODÁŘSKÉ REFORMY V EVROPSKÝCH SOCIALISTICKÝCH ZEMÍCH	105
4.1. Úvodem	105
4.2. Nutnost intenzivního způsobu rozvoje v socialistických zemích	106

4.3. Společenské a organizační principy řízení ekonomik v evropských socialistických zemích	112
4.3.1. Dosavadní vývoj centrálního a nadpodnikového řízení ekonomik a podniků	112
4.3.2. Problémy nadpodnikového řízení při hospodářských reformách	114
4.3.3. Společenské řízení a organizační zásady v hospodářských reformách jednotlivých zemí	116
Bulharská lidová republika	116
Československá socialistická republika	118
a) Dosavadní vývoj organizační struktury nadpodnikového řízení	118
b) Původní koncepce nadpodnikové organizační struktury v nové soustavě řízení	119
c) Požadavky na tzv. „formy integrace podle potřeb podniků“	121
d) Některé zkušenosti se vztahy oborových ředitelství a podniků	122
e) Nadpodniková organizační struktura po lednovém plénu ÚV KSČ v roce 1970	123
Maďarská lidová republika	125
Německá demokratická republika	128
Polská lidová republika	133
Rumunská socialistická republika	137
Sovětský svaz	138
Socialistická federativní republika Jugoslávie	140
4.3.4. Srovnání integrace socialistických podniků	142
4.3.5. Řízení jednou osobou, kolektivní řízení a účast pracujících na řízení	146
4.3.6. Státní a společenská kontrola	149
4.3.7. Metody stranického řízení ekonomiky	150

4.4. Metody realizace společenského plánu	151
4.4.1. Dosavadní vývoj soustavy direktivních ukazatelů plánu	151
4.4.2. Zdokonalování ukazatelů plánu	153
4.4.3. Vliv vztahu plánu a ekonomických nástrojů na postavení podniku při hospodářských reformách	154
4.4.4. Realizace plánu při hospodářských reformách v jednotlivých zemích	156
Bulharská lidová republika	156
Československá socialistická republika	158
a) Dosavadní vývoj vztahu plánu a ekonomických nástrojů	158
b) Postup plánování a direktivní ukazatele podle původní koncepce	159
c) Závazné ukazatele podle vládního nařízení č. 100/66 Sb.	161
d) Přehled direktivních ukazatelů v plánu na rok 1968	163
e) Problémy s praktickým řešením vztahu státního plánu a pravomoci podniků	164
f) Požadavky na tzv. další uvolnění trhu	165
g) Lednové plénum ÚV KSČ v roce 1970 o vztahu plánu a ekonomických nástrojů	166
Maďarská lidová republika	170
Německá demokratická republika	173
Polská lidová republika	177
Rumunská socialistická republika	179
Sovětský svaz	183
Socialistická federativní republika Jugoslávie	186
4.4.5. Srovnání metod realizace plánu v jednotlivých zemích	187
4.4.6. Charakter direktivních ukazatelů	191

4.5. Ceny a hmotné zájmy podniků při hospodářských reformách	192
4.5.1. Dosavadní vývoj tvorby cen a hmotných zájmů	192
4.5.2. Ceny a hmotné zájmy podniků a pracovníků při hospodářských reformách	194
4.5.3. Tvorba cen v jednotlivých zemích	195
Bulharská lidová republika	195
Československá socialistická republika	196
Maďarská lidová republika	199
Německá demokratická republika	202
Polská lidová republika	204
Rumunská socialistická republika	205
Sovětský svaz	206
Socialistická federativní republika Jugoslávie	207
4.5.4. Srovnání tvorby cen v jednotlivých zemích	207
4.5.5. Rozdělování důchodů, odvody a financování podniků v jednotlivých zemích	209
Bulharská lidová republika	209
Československá socialistická republika	212
Maďarská lidová republika	221
Německá demokratická republika	225
Polská lidová republika	229
Rumunská socialistická republika	231
Sovětský svaz	233
Socialistická federativní republika Jugoslávie	238
4.5.6. Srovnání rozdělování důchodů, odvodů a financování podniků v jednotlivých zemích	239
4.6. Osobní hmotné zájmy	245
4.6.1. Osobní hmotné zájmy v jednotlivých zemích	245
Bulharská lidová republika	245
Československá socialistická republika	246
Maďarská lidová republika	250

Německá demokratická republika	252
Polská lidová republika	254
Rumunská socialistická republika	255
Sovětský svaz	257
Socialistická federativní republika Jugoslávie	259
4.6.2. Srovnání osobních hmotných zájmů v jednotlivých zemích	260
4.7. Ukazatele a hmotné zájmy	264
4.8. Obecné tendence vývoje soustav řízení socialistických ekonomik (shrnutí)	266

Část druhá

5. VÝZNAM A FUNKCE SOUSTAV UKAZATELŮ PLÁNU A EVIDENCE	274
5.1. Klasifikace ukazatelů plánu a evidence	276
5.2. K vrcholným ukazatelům rozvoje národního hospodářství	279
5.3. Hodnocení ukazatelů objemu výkonů a účinnosti živé práce (podnikové produktivity)	284
5.3.1. Problematika jednotlivých metod měření produktivity práce	284
5.3.2. Analytické metody vyjadřování objemu výkonů a produktivity	289
5.4. Problematika ukazatelů spotřeby a úspor veškeré (živé a mrtvé) společenské práce	299
5.4.1. Problémy vyjadřování úspor společenské práce ukazateli zisku a nákladů	299
5.4.2. Jak prohloubit metody stanovení ukazatelů zisků a nákladů	304

5.4.3.	Vztahy mezi ukazateli zisku, nákladů a technickým rozvojem	311
5.4.4.	Jaké jsou možnosti prohloubit ukazatele efektivity podnikové činnosti	314
6.	HMOTNÁ ZAJINTERESOVANOST PŘI TVORBĚ PLÁNU A JEHO REALIZACI	320
6.1.	K vazbám hmotných zájmů na ukazatele plánu a evidence	320
6.2.	Využití osobních hmotných podnětů k přijímání a plnění mobilizačních úkolů plánu	325
7.	VÝVOJ HOSPODÁŘSKÝCH REFORM V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH (PŘEHLED)	335
	JMENNÝ REJSTŘÍK	339
	LITERATURA	341